

Regeringens proposition till Riksdagen om godkännande av fakultativa protokollet till konventionen om barnets rättigheter om indragning av barn i väpnade konflikter och med förslag till lag om ikraftträdande av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftningen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att riksdagen skall godkänna det fakultativa protokoll om indragning av barn i väpnade konflikter som ingicks till Förenta Nationernas konvention om barnets rättigheter i New York i maj 2000.

Avsikten med propositionen är att stärka genomförandet av individens rättigheter, vilka är skyddade i konventionen, genom att ge barnen, dvs. alla personer under 18 år, ett bättre skydd än tidigare mot att bli indragna i väpnade konflikter. Att personer som inte uppnått 18 års ålder deltar direkt i fientligheter bör förhindras, liksom tvångsrekrytering av dem till de väpnade styrkorna. Genom protokollet vill man också höja den i konventionen angivna minimiålder på 15 år för frivillig rekrytering till väpnade styrkor. Protokollsstaterna skall meddela vilken lägsta ålder, högre än 15 år, som de kommer att tillämpa vid frivillig rekrytering. En bindande förklaring om lägsta ålder för frivillig rekrytering skall lämnas i samband med ratificeringen av eller anslutningen till protokollet. Protokollet förpliktar stater som rekryterar personer under 18 år att förbinda sig till åtgärder för att förhindra att sådana personer deltar i väpnade konflikter. Även separata beväpnade grupper som inte tillhör de reguljära styrkorna skall under alla

omständigheter följa 18 års regeln för rekrytering och deltagande i fientligheter. Protokollet förpliktar protokollsstaterna att vid behov lämna lämpligt bistånd för rehabilitering och återanpassning till samhället av personer som blivit offer för handlingar som strider mot protokollet.

Avsikten är att utan dröjsmål deponera ratifikationsinstrumentet hos depositarien, dvs. Förenta Nationernas generalsekreterare, så snart riksdagen godkänt protokollet. Protokollet kommer att träda internationellt i kraft den 12 februari 2002, dvs. tre månader efter den dag då tio stater har meddelat att de är bundna av protokollets bestämmelser genom deponering av ett ratifikations- eller anslutningsinstrument hos Förenta Nationernas generalsekreterare. I de fall att ratifikations- eller anslutningsinstrumentet deponeras efter det internationella ikraftträdandet, träder protokollet i kraft en månad efter det att ratifikations- eller anslutningsinstrumentet deponerades. Denna bestämmelse blir tillämplig för Finland.

I propositionen ingår ett förslag till lag om ikraftträdande av de bestämmelser i protokollet som hör till området för lagstiftningen. Avsikten är att lagen skall träda i kraft vid samma tidpunkt som protokollet.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Barn i väpnade konflikter

Enligt uppgift från Förenta Nationerna (FN) deltar i dag mer än 300 000 barn under 18 år, såväl pojkar som flickor, i väpnade konflikter i sammanlagt mer än 30 olika konfliktområden i världen. Barnen är inte endast offer, utan i många fall också aktörer i väpnade konflikter, soldater som rekryteras antingen med tvång eller på frivillig väg. Åren 1986—1996 statistikfördes uppskattningsvis två miljoner döda barn, sex miljoner sårade barn, mer än tio miljoner handikappade barn och en miljon barn som blivit utan försörjare till följd av väpnade konflikter. Problemet med barn i väpnade konflikter och rekryteringen av barn är svårast i Afrika och Asien, men det är också känt i bl.a. Amerika, Europa och Mellanöstern.

Majoriteten av de barn som rekryteras till regeringsstyrkor och olika slags väpnade styrkor är i åldern 15—18 år, men bland de rekryterade finns också flera tusen barn som inte uppnått 15 års ålder, de yngsta är under 10 år gamla. Flickor och pojkar utnyttjas i konfliktsituationer både som soldater och för andra uppdrag, t.ex. som spioner och budbärare, i underhålls- och vaktuppgifter samt som bärare, betjänter och sexslavar. Flickorna är särskilt utsatta och riskerar att bli våldtagna och offer för sexuella trakasserier och övergrepp. Rekryteringen sker under tvång i de flesta fall, men ibland ansluter sig barn frivilligt till de väpnade styrkorna. Ofta har denna frivillighet flera olika orsaker: barnet lever i en konflikt som redan brutit ut, barnet är i ekonomiskt och socialt trångmål, det saknar utbildning och har trasiga eller obefintliga familjeförhållanden. Barnet påverkas också av de lokala kulturella modellerna och hör kanske till en särskild riskgrupp, t.ex. gatubarn, flyktingar eller vissa minoriteter.

Att barn blir indragna i väpnade konflikter har blivit allt allmännare under de senaste decennierna. Flera faktorer ligger bakom denna ökning, t.ex. den nya krigföringen, den vapentekniska utvecklingen och den snabba ökningen av antalet vapen, särskilt handvapen. De väpnade konflikternas längd

är dock den viktigaste faktorn. FN-statistiken visar att ju längre en väpnad konflikt pågår, desto sannolikare är det att barnen blir indragna i den.

I praktiken har det visat sig svårt att återintegrera barn som deltagit i väpnade konflikter i samhället och till ett liv under normala förhållanden. I synnerhet utvecklingsländerna saknar tillräckliga resurser för rehabilitering och integrering. Barnen lider ofta av såväl fysiska skador som svåra psykiska problem. HIV och i flickornas fall graviditet utgör ett allvarligt enskilt problem. Barnet saknar dessutom ofta en uppfattning om de färdigheter som behövs i det praktiska livet. Bristfällig eller total avsaknad av grundutbildning försvårar barnets möjligheter att klara sig på egen hand. Ett barn som deltagit i väpnade konflikter blir dessutom ofta föremål för diskriminerande behandling på grund av sitt våldsamma förflutna.

1.2. Lägsta ålder i internationella och regionala överenskommelser för deltagande i och rekrytering till väpnade konflikter

De internationella överenskommelserna om barns deltagande i väpnade konflikter samt om lägsta ålder för rekrytering till väpnade styrkor kan indelas i fyra olika grupper: överenskommelser som gäller den humanitära rätten och krigets lagar, överenskommelser om de mänskliga rättigheterna, överenskommelser om arbetsrätt och straffrättsliga överenskommelser.

En lägsta ålder för barns deltagande i fientligheter och för rekrytering av barn inskrevs för första gången i de två tilläggsprotokollen (FördrS 82/1980) till 1949 års Genèvekonventioner om humanitär rätt och krigets lagar (FördrS 8/1955) år 1977.

I tilläggsprotokollet rörande skydd för offren i internationella väpnade konflikter gäller artikel 77 skydd av barn i väpnade konflikter. I 77.2 anges att parterna i en konflikt skall vidta alla tänkbara åtgärder så att barn som inte nått femton års ålder inte deltar direkt i fientligheterna. Dessutom föreskrivs det att protokollsstaterna skall avstå från att rekrytera barn under 15 år till sina väpnade

styrkor. Då rekrytering sker bland personer som nått 15 men inte 18 års ålder, skall förtur vid rekryteringen ges de äldsta bland dem.

Det andra tilläggsprotokollet som gäller skydd för offren i icke-internationella väpnade konflikter innehåller en motsvarande artikel som dock getts en strängare formulering. Enligt punkt 3 c i artikel 4 om grundläggande garantier för human behandling skall barn som inte uppnått 15 års ålder varken inkallas till väpnade styrkor eller tas ut av motsvarande grupper och de skall inte heller tillåtas delta i fientligheter.

Formuleringen i protokollen gäller rekrytering av barn till väpnade styrkor (på finska "lasten määräämistä asevoimiin"), vilket kan tolkas som endast tvångsrekrytering och inte som frivillig rekrytering. I protokollen ingår också bestämmelser om barnfångar och enligt första tilläggsprotokollets bestämmelse om hjälpaktioner skall företräde ges åt barn vid utdelning av hjälpförsändelser.

När tilläggsprotokollen till Genèvekonventionerna utarbetades föreslog en del stater 18 år som lägsta ålder, men eftersom en definition av barn saknades i den internationella humanitära rätten stannade man slutligen för att godta 15 år som minimiålder. I tilläggsprotokollen förbjuds dock verkställighet av dödsstraff för brott i samband med en väpnad konflikt, om gärningsmannen inte hade uppnått 18 års ålder vid den tidpunkt då brottet begicks (artikel 77.5 i första tilläggsprotokollet och artikel 6.4 i andra tilläggsprotokollet).

FN-konventionen från 1989 om barnets rättigheter (FördrS 60/1991), i det följande barnkonventionen, är den viktigaste, så gott som universellt antagna normen för barnets rättigheter. Barnkonventionen har flest ratificeringar i världen av alla konventioner om de mänskliga rättigheterna. För närvarande är 191 stater parter i barnkonventionen. Finland ratificerade konventionen den 20 juni 1991 och den har satts i kraft genom lag (59/1991). I barnkonventionen erkänns rättigheterna och friheterna enligt de s.k. allmänna konventionerna om mänskliga rättigheter och dessutom garanteras barnen särskilda rättigheter.

Med stöd av barnkonventionen är alla personer under 18 år barn, om inte myndighet uppnås tidigare enligt den lag som

gäller för barnet (artikel 1). Enligt den centrala principen skall barnets bästa komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn (artikel 3). I barnkonventionen ingår bestämmelser om barns deltagande i väpnade konflikter, om rekrytering och skydd av barn samt om rehabilitering och återanpassning av barn till samhället (artiklarna 38—39).

I artikel 38 i barnkonventionen fastställs att barn skall skyddas i väpnade konflikter. I en generell bestämmelse anges att konventionsstaterna åtar sig att respektera regler i internationell humanitär rätt som är tillämpliga och som är relevanta för barnet. I fråga om åldersgränsen för egentligt deltagande i väpnade konflikter framhålls det att konventionsstaterna skall vidta alla tänkbara åtgärder för att säkerställa att personer som inte uppnått 15 års ålder inte deltar direkt i fientligheter. Åldersgränsen är 15 år också i fråga om rekrytering till väpnade styrkor. Då rekrytering sker bland personer som fyllt 15 men inte 18 år, skall konventionsstaterna sträva efter att ge förtur åt dem som är äldst. Denna bestämmelse överensstämmer med bestämmelsen i det första tilläggsprotokollet till Genèvekonventionerna. I enlighet med den internationella humanitära rättens förpliktelser rörande skydd av civilbefolkningen skall dessutom skydd och vård av barn som berörs av en väpnad konflikt säkerställas.

I artikel 39 i barnkonventionen åläggs konventionsstaterna att främja fysisk och psykisk rehabilitering samt social återanpassning av barn som utsatts för en väpnad konflikt. Rehabiliteringen och återanpassningen skall ske i en miljö som befrämjar barnets hälsa, självrespekt och värdighet.

Indragning av barn i väpnade konflikter och rekrytering av dem till väpnade styrkor är också en fråga om utnyttjande av barnarbetskraft.

Internationella arbetsorganisationens (ILO) konvention nr 138 om minimiålder för tillträde till arbete (FördrS 87/1976) är det mest omfattande grundläggande instrumentet för reglering av användningen av barn i arbete. Konventionen kompletteras av rekommendation nr 146. Syftet med konventionen är ett successivt upphörande av användningen av barnarbetskraft. Konventionen trädde i kraft i Finland den 13 januari 1976.

Konvention nr 138 har förstärkts med

konvention nr 182 om förbud mot och omedelbara insatser för att avskaffa de värsta formerna av barnarbete (FördrS 16/2000). Denna konvention kompletteras av rekommendation nr 190. Konventionen trädde i kraft i Finland den 17 januari 2001. Enligt artikel 2 i konventionen avses med uttrycket barn alla personer under 18 år. I artikel 3 definieras de värsta formerna av barnarbete, som t.ex. enligt punkt a är alla former av slaveri och slaverilikhande förhållanden, inbegripet tvångsrekrytering av barn som gör det möjligt att använda barn i väpnade konflikter. Laglig rekrytering på frivillig väg av underåriga till vapentjänst och deras deltagande i väpnade konflikter hör inte till konventionens tillämpningsområde. Enligt artikel 3 d omfattar de värsta formerna av barnarbete också arbete som till följd av sin karaktär eller de förhållanden som det utförs under kan vara skadligt för barnets hälsa, säkerhet eller moral. Till konvention 182 hör ILO:s internationella program för eliminering av användningen av barnarbete. Med hjälp av programmet försöker man avskaffa de värsta formerna av barnarbete. Regeringen i Finland har gett sitt stöd för programmet sedan 1998.

Förbudet mot utnyttjande av barn i militära sammanhang har även behandlats i den internationella straffrätten. Enligt artikel 8.2 e.vii i Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen är det en krigsförbrytelse att ta ut eller värva barn som inte fyllt 15 år till väpnade styrkor eller grupper eller att använda dem till att aktivt delta i fientligheter. Stadgan som upprättades 1998 är inte ännu i kraft eftersom ikraftträdandet kräver att 60 instrument avseende ratificering, godtagande, godkännande eller anslutning skall deponeras. I början av december 2001 hade stadgan 47 parter. Finland ratificerade stadgan den 29 december 2000.

Bland de regionala rättsliga instrumenten finns den afrikanska stadgan från 1990 om barnets rättigheter och skydd och den tar upp frågan om uttagande eller värvande av barn till väpnade konflikter. Stadgan trädde i kraft den 29 november 1999 och är för närvarande den enda regionala överenskommelsen om mänskliga rättigheter som innehåller en bestämmelse om barns deltagande i väpnade konflikter. I artikel 22 i denna stadga fastställs att protokollsstaterna skall vidta alla tänkbara åtgärder för att säkerställa att inte

ett enda barn deltar direkt i fientligheter och att protokollsstaterna avhåller sig särskilt från att värva barn. Artikeln uppställer 18 år som lägsta ålder för uttagande och värvning och förutsätter att protokollsstaterna vidtar alla åtgärder som behövs för att verkställa bestämmelsen.

1.3. Den internationella utvecklingen

Under de senaste decennierna har det internationella samfundet fäst allt större uppmärksamhet på barns ställning i väpnade konflikter. Efter det internationella barntoppmötet i New York 1990 har man inom FN initierat många åtgärder för att skydda barn i väpnade konflikter. FN-kommittén för barnets rättigheter rekommenderade 1993 att en särskild expert skulle tillsättas för att studera väpnade konflikters inverkan på barn. Med rekommendationen som underlag antog FN:s generalförsamling 1993 resolution 48/157, som föreslog att studien skulle genomföras. År 1994 utsågs Garça Machel från Moçambique för uppgiften och hennes utförliga rapport om väpnade konflikters inverkan på barn blev färdig 1996.

FN:s generalsekreterare utsåg en särskild representant för barn i väpnade konflikter 1997. Denne skall främja skyddet av barn och barnets rättigheter och välfärd i alla skeden av en väpnad konflikt, dvs. i förebyggande syfte innan en väpnad konflikt bryter ut, under själva konflikten och vid återuppbyggnaden av samhället efter en konflikt. I praktiken har den särskilde representanten fokuserat hjälpen till barn som lever i konflikter som redan brutit ut och hjälpen i konflikters efterskede. I detta arbete utgör resor till och i krisområdena en väsentlig del. Uppdraget handhas av Olara O. Otunnu från Uganda, som 2001 är inne på sin andra mandatperiod. Den finska regeringen har med biståndsmedel understött arbetet vid den särskilda representantens kontor.

Till säkerhetsrådets konkreta åtgärder hör också de särskilda rådgivare för skydd av barn som tillsatts för två fredsbevarande FN-operationer 1999, dvs. i Sierra Leone (resolution 1260/1999) respektive demokratiska republiken Kongo (resolution 1279/1999).

År 1999 antog säkerhetsrådet också resolution 1261/1999 om barn i väpnade

konflikter, vilken bör betraktas som en viktig milstolpe. Resolutionen fördömer bl.a. rekrytering och användning av barn i väpnade konflikter som oförenliga med folkrätten. I anslutning till denna resolution överlämnade generalsekreteraren en särskild rapport om barn och väpnade konflikter (A/55/163-S/2000/712) till säkerhetsrådet 2000.

Säkerhetsrådet har senare avgivit två andra resolutioner om barn i väpnade konflikter. Den år 2000 antagna resolutionen 1341/2000 utgör en slags handlingsplan för skydd av barn i konfliktsituationer. I anslutning till denna resolution lämnade generalsekreteraren en rapport om barn och väpnade konflikter (A/56/342-S/2001/852). I sin senaste resolution 1379/2001, som antogs 2001, har säkerhetsrådet uttryckt sin beredskap att skriva in bestämmelser om skydd av barn i de fredsbevarande operationernas mandat. Man beslutade också att rådgivare för skydd av barn skall utses för de fredsbevarande operationerna också i fortsättningen. I resolutionen ombads generalsekreteraren att lämna en rapport om genomförandet av resolutionen år 2002 och att i denna rapport ta med en lista över de protokollstater i väpnade konflikter som i strid mot folkrätten rekryterar eller använder barn i väpnade konflikter. Säkerhetsrådet har fört en allmän debatt om barns ställning i väpnade konflikter i samband med att generalsekreterarens rapporter behandlats och resolutionerna antagits.

Även i säkerhetsrådets resolutioner om skydd av civila i väpnade konflikter (resolutionerna 1265/1999 och 1296/2000) hänvisas det till skyddet av barn. Inom FN:s ram har barn och väpnade konflikter dessutom behandlats i generalförsamlingens och kommissionens för de mänskliga rättigheterna resolutioner om barnets rättigheter.

År 2002 kommer FN:s generalförsamling att ordna ett särskilt möte om barnfrågor. Mötet utgör ett led i uppföljningen av 1990 års internationella barntoppmöte. Barn i väpnade konflikter kommer att tas upp i såväl förklaringsdelen som handlingsplanen till slutdokumentet från mötet.

Internationella Röda Korset och Röda Halvmånen rekommenderade i en resolution från sin 26:e konferens 1995 bl.a. att parterna i en konflikt bör avhålla sig från att beväpna barn och att parterna bör vidta alla tänkbara åtgärder för att säkerställa att barn under 18

år inte deltar i fientligheter. Följande konferens, dvs. den 27:e, hölls 1999. I den handlingsplan för åren 2000—2003 som konferensen antog hänvisade man till 26:e konferensens rekommendation och rekommenderade fortsättningsvis att alla tänkbara åtgärder, inbegripet straff, vidtas för att deltagande i väpnade konflikter av barn som inte uppnått 15 års ålder och rekrytering av barn till väpnade styrkor eller grupper skall kunna undvikas.

En konferens om barn i väpnade konflikter ordnades i Winnipeg i Kanada 2000. De slutakter som konferensen antog är inte rättsligt bindande, men de uttrycker 130 staters politiska vilja och deras engagemang för att förhindra att barn blir indragna i eller rekryteras till väpnade konflikter. Vid konferensen beslutade man upprätta en särskild kommitté för att planera uppföljningen. Ett internationellt seminarium om barn i väpnade konflikter har också ordnats i Florens i Italien 2001. Seminariet behandlade information om väpnade konflikters inverkan på barn och användningen av tillförlitlig information i beslutsfattandet och i arbetet för barnets bästa.

I Europa har barn i väpnade konflikter behandlats på det regionala planet bl.a. inom Europeiska unionen (EU) och Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE). Europaparlamentet har godkänt en resolution om barnsoldater (B4-1078) 1999 och ett seminarium om barn i väpnade konflikter ordnades i Norrköping i mars 2001 av det dåvarande ordförandelandet Sverige. OSSE har behandlat frågan vid bl.a. ett seminarium om den mänskliga dimensionen i Warszawa 2000. Seminariet antog konkreta rekommendationer för OSSE om att barnets situation bör uppmärksammas bättre än förut t.ex. under OSSE:s uppdrag på platsen.

Den koalition (Coalition to Stop the Use of Child Soldiers) som internationella frivilligorganisationer bildade 1998 för att stoppa användningen av barnsoldater har uppställt totalförbud som mål, såväl i fråga om barns deltagande i väpnade konflikter som i fråga om frivillig rekrytering och tvångsrekrytering. Koalitionen har publicerat flera rapporter och översikter i ärendet för att höja medvetenheten hos allmänheten samt ordnat fem regionala konferenser om barn i väpnade konflikter. Konferenserna har ägt rum i Moçambique, Uruguay och Tyskland 1999, i Nepal 2000 och senast i Jordanien

2001. Varje regional konferens har antagit en förklaring om att användningen av barnsoldater bör stoppas. Förklaringarna är inte rättsligt bindande instrument, men de uttrycker många staters politiska vilja och önskan att förbinda sig vid ett förbud mot barns deltagande i väpnade konflikter. Regeringen i Finland har understött den nämnda koalitionen av frivilligorganisationer med biståndsmedel.

Finland undertecknade de nordiska utrikesministrarnas förklaring mot användningen av barnsoldater på Island 1999. De nordiska länderna garanterar att personer som inte uppnått 18 års ålder inte rekryteras till de väpnade styrkorna och att de inte tillåts delta i fientligheter på något sätt. Förklaringen är inte rättsligt bindande.

1.4. Frivilligt försvarsarbete i Finland

Enligt 2 § 5a punkten lagen om försvarsmakten (740/1994) har försvarsmakten till uppgift att stödja frivillig försvarsutbildning samt att också på annat sätt främja verksamhet som syftar till att stärka försvarsviljan och höja medborgarnas fysiska kondition. Försvarsministeriet har utfärdat ett beslut om stödande av den frivilliga försvarsutbildningen (838/1994).

Syftet med det frivilliga försvarsarbetet är att stärka försvarsviljan, främja försvarsförmågan och stödja myndigheternas beredskap för undantagsförhållanden. Försvarsmakten leder och stöder den frivilliga verksamheten i enlighet med denna målsättning. Försvarsorganisationerna och försvarsmakten samarbetar inom ramen för Försvarsutbildning rf. Försvarsutbildning rf kompletterar utbildningen av de värnpliktiga och skolar för sin del medborgare som uppnått 15 års ålder för försvarsmaktens organisationer och för andra samhällliga organisationer med tanke på undantagsförhållanden.

Försvarsutbildning rf:s utbildningsutbud omfattar olika kurser, t.ex. säkerhetskurser, beredskapskurser, militära tilläggskurser, kommunikationskurser och allmänna kurser. En del av kurserna koncentrerar sig på att öka medborgarfärdigheterna, t.ex. färdigheter som gäller individens säkerhet, säkerheten i hemmet och första hjälpen, medan vissa kurser också utvecklar de militära

färdigheterna. Principen är dock att endast värnpliktiga skall delta i de s.k. militära avsnitten.

En delegation för frivilligt försvarsarbete arbetar i anslutning till försvarsministeriet. Delegationens sammansättning och uppgifter fastställs i förordning (85/1996). Delegationen har till uppgift att leda och följa utvecklandet av systemet för frivilligt försvarsarbete, utveckla medborgarnas försvarsanda och främja medborgarnas frivilliga försvarsverksamhet och försvarsberedskap. Delegationen består av en ordförande, tio medlemmar och tre sakkunniga. Medlemmarna företräder politiska partier, fackförbund och Försvarsutbildning rf. Delegationen tillsätts av statsrådet.

Försvarsministeriet fastställer den frivilliga försvarsutbildningens mål och ger verksamheten dess lagstiftningsmässiga och ekonomiska ram. Ministeriet följer också utvecklandet av den frivilliga verksamheten och kontrollerar dess samhällliga godtagbarhet. Inrikesministeriet handhar utbildning och ledning, som gäller beredskapen i organisationerna för undantagsförhållanden (med undantag av försvarsmakten) och det frivilliga arbetet, på det sätt som har överenskommit i ett samarbetsprotokoll av den 21 december 1998.

2. Det fakultativa protokollets mål och huvudsakliga innehåll

Syftet med det aktuella protokollet är att åstadkomma ett ännu effektivare skydd av rättigheterna enligt barnkonventionen genom att skydda barn mot att bli indragna i väpnade konflikter. Bestämmelserna i protokollet höjer minimiåldern för de personer som får rekryteras till väpnade styrkor och delta i fientligheter. Samtidigt stärks tillämpningen av barnkonventionens centrala princip, dvs. att barnets bästa skall komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn.

Protokollet består av en inledning och tretton artiklar som innehåller bestämmelser om indragning av barn i väpnade konflikter samt om såväl tvångsrekrytering som frivillig rekrytering av barn. Protokollet vill förhindra att personer som inte uppnått 18 års ålder deltar i fientligheter. Dessutom avser

protokollet att förhindra tvångsrekrytering av personer under 18 år till väpnade styrkor och att höja åldersgränsen för frivillig rekrytering från nuvarande 15 år. Den högre minimiåldern gäller inte skolor som försvarsmakterna i de stater som är parter i protokollet upprätthåller eller kontrollerar. Protokollsstaterna skall meddela vilken ålder över 15 år som de kommer att följa vid frivillig rekrytering. En bindande förklaring om lägsta ålder för frivillig rekrytering skall inges i samband med ratificeringen av eller anslutningen till protokollet.

Protokollet ålägger de stater som rekryterar personer som inte uppnått 18 års ålder att förbinda sig till åtgärder för att förhindra att dessa deltar i väpnade konflikter. Även separata väpnade grupper som inte hör till försvarsmakten skall under alla förhållanden följa 18-års regeln vid rekrytering och deltagande i fientligheter. Protokollet förpliktar protokollsstaterna att vid behov lämna lämpligt bistånd för rehabilitering och återintegrering i samhället av dem som blivit offer för handlingar som strider mot protokollet.

De stater som är parter i protokollet är skyldiga att lämna en rapport om verkställigheten av protokollsbestämmelserna till FN-kommittén för barnets rättigheter inom två år från det nationella ikraftträdandet av protokollet. Efter den första rapporten lämnas informationen om genomförandet i visstidsrapporterna enligt barnkonventionen. Bestämmelserna i protokollet förbjuder inte att reservationer görs.

3. Propositionens verkningar

3.1. Ekonomiska verkningar och verkningar i fråga om organisation

Propositionen har inga direkta verkningar på vare sig ekonomi eller organisation. Bestämmelsen i artikel 7 i protokollet om ekonomiskt bistånd för rehabilitering och social återanpassning av dem som blivit offer för handlingar i strid med protokollet är inte direkt förpliktande för protokollsstaterna, utan biståndet och samarbetet initieras genom förhandlingar med berörda stater och internationella frivilligorganisationer. Enligt bestämmelsen kan ekonomiskt bistånd lämnas av de protokollsstater som har möjlighet därtill.

3.2. Verkningar för medborgarna

De rättigheter och friheter som följer av principerna i protokollet har redan genomförts i Finland genom bestämmelser på lagnivå. Propositionen har sålunda inte några direkta verkningar på individens ställning. På det internationella planet stärker protokollet barnets ställning och rättigheter genom att förbjuda att barn deltar direkt i väpnade konflikter eller tvångsrekryteras till väpnade styrkor och genom att höja den lägsta åldern för frivillig rekrytering.

4. Beredningen av protokollet

4.1. Förhandlingarna om protokollet

FN-kommissionen för de mänskliga rättigheterna antog resolution 1994/91 utan omröstning 1994. Genom denna resolution bildades en arbetsgrupp för att till barnkonventionen ta fram ett fakultativt protokoll om indragning av barn i väpnade konflikter. Arbetsgruppen inledde sitt arbete 1994 och sammanträdde under sex års tid. Ordinarie medlemmar i arbetsgruppen, dvs. medlemmar med rösträtt, var samtliga 53 medlemsstater i kommissionen för de mänskliga rättigheterna. Andra stater, FN:s fackorgan och andra internationella organisationer, t.ex. Internationella Rödakorskommittén, samt frivilligorganisationer deltog i arbetsgruppen som observatörer utan rösträtt. I praktiken antog arbetsgruppen dock konsensus som arbetsmetod för alla frågor som behandlades. Arbetsgruppen godkände utkastet till protokoll den 21 januari 2000.

Efter detta godkändes protokollet i FN:s ekonomiska och sociala råd (ECOSOC) den 10 maj 2000. Det slutliga antagandet ägde rum i FN:s generalförsamling den 25 maj 2000. Protokollet öppnades för undertecknande i New York vid Peking+5-mötet den 5 juni 2000. Finland undertecknade det fakultativa protokollet under generalförsamlingens millenniumtoppmöte i New York den 7 september 2000.

Under förhandlingarna i arbetsgruppen tillhörde Finland den grupp som i protokollet ville inskriva en lägsta ålder på 18 år såväl för barns deltagande i väpnade konflikter

som för tvångsrekrytering och frivillig rekrytering av barn.

4.2. Beredningen av propositionen i Finland

Före undertecknandet av protokollet inbegärde utrikesministeriet utlåtanden om innehållet av justitieministeriet, inrikesministeriet, försvarsministeriet, undervisningsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och arbetsministeriet. Samtliga remissinstanser ansåg att det inte förelåg några hinder för ett undertecknande. Frågan om godkännandet av protokollet har

varit på remiss i justitieministeriet, inrikesministeriet, försvarsministeriet, finansministeriet, undervisningsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, arbetsministeriet, riksdagens justitieombudsman och justitiekanslersämbetet.

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid utrikesministeriet. Propositionsutkastet har varit på remiss i justitieministeriet, inrikesministeriet, försvarsministeriet, finansministeriet, undervisningsministeriet, social- och hälsovårdsministeriet och arbetsministeriet.

DETALJMOTIVERING

1. Protokollets innehåll och förhållande till lagstiftningen i Finland

Artikel 1 ålägger protokollsstaterna att vidta alla tänkbara åtgärder för att säkerställa att medlemmar av deras väpnade styrkor som inte uppnått 18 års ålder inte deltar direkt i fientligheter.

I finsk lagstiftning regleras förvarspplikten i grundlagen. Enligt 12 kap. 127 § grundlagen är varje finsk medborgare skyldig att delta i fosterlandets försvar eller att bistå försvaret på det sätt som bestäms i lag. På grund av religiös eller etisk övertygelse är det dock möjligt att befrias från deltagande i landets militära försvar. Vapenfri tjänst regleras i 7a kap. värnpliktslagen (1728/1991) och civiltjänst i en särskild civiltjänstlag (1723/1991).

Invånarna i landskapet Åland utgör ett undantag i värnpliktsfrågor. Med stöd av 12 § självstyrelselagen för Åland (1144/1999) är den som har hembygdsrätt på Åland befriad från beväringstjänst. En hänvisning till detta ingår också i 4 och 46 § värnpliktslagen (452/1950).

Protokollet gäller väpnade konflikter, för vilka Finland har allmän värnplikt. Med stöd av 1 § värnpliktslagen är varje finsk man värnpliktig för fosterlandets och den lagliga samhällsordningens försvar. I värnpliktslagen ingår grundläggande bestämmelser om bl.a. beväringstjänst, reservövningar och värnpliktsregistret. I lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor (194/1995) fastställs villkoren för att en kvinna skall kunna antas till frivillig militärtjänst som motsvarar beväringstjänsten.

I en lag om ändring av värnpliktslagen (364/2000) som trädde i kraft i maj 2000, har lägsta ålder för inträde i beväringstjänst ändrats så att beväringstjänst också som frivillig kan inledas först när mannen fyllt 18 år (31 §). Motsvarande ändring har också gjorts i 1 § lagen om frivillig beväringstjänst för kvinnor (365/2000). Detta betyder att personer under 18 år inte värvas.

Enligt 11 kap. 1 § 3 punkten strafflagen (578/1995) skall den dömas för krigsföringsbrott som vid krigshandling bryter mot bestämmelserna i ett för Finland förpliktande internationellt avtal om krigsföring eller mot allmänt erkända och

vedertagna folkrättsliga lagar eller sedvänjor som gäller krig. Om personer som inte uppnått 18 års ålder används i fientligheter, kan gärningen betraktas som en krigsförbrytelse enligt finsk lag.

Som en generellare bestämmelse kommer även barnskyddslagen i fråga. Enligt 1 § (683/1983) har barn rätt till en trygg och stimulerande uppväxtmiljö samt till en harmonisk och mångsidig utveckling och barn har företrädesrätt till särskilt skydd.

Bestämmelserna i 22—24 § beredskapslagen (1080/1991) om att använda personer som fyllt 17 år men inte 65 år som arbetskraft under undantagsförhållanden gäller inte väpnad verksamhet.

Enligt *artikel 2* får protokollsstaterna inte tvångsrekrytera personer som inte har uppnått 18 års ålder till sina väpnade styrkor.

I Finland kan bestämmelserna om brott mot friheten i 25 kap. strafflagen (578/1995) tillämpas på eventuell tvångsrekrytering. Den finska lagstiftningen begränsar redan i och för sig värvning av beväpnat manskap. Bestämmelserna om förberedelse till högförräderi (13 kap. 3 § SL), om olaglig militär verksamhet (13 kap. 4 § SL) och om förberedelse till väpnat störande av allmän ordning (17 kap. 5 § SL, 563/1998) är straffbestämmelser som kommer i fråga. Om värvningen eventuellt sker för andra syften än de som anges i de nämnda strafflagsparagraferna, kunde åtminstone bestämmelserna i föreningslagen (503/1989) om förbjudna föreningar (3 §), om upplösning av förening (43 §) och straffstadgandet om illegal föreningsverksamhet (62 §) bli tillämpliga på en väpnad organisation i föreningsform.

På det internationella planet har frågan om indragning av barn i väpnade konflikter samt rekrytering av barn till väpnade styrkor också betraktas i arbetsrättsligt perspektiv, särskilt som en av de värsta formerna av barnarbete. Om det är fråga om annat än värnplikt, t.ex. om läroavtalsutbildning eller visstidsanställning, kan frågan betraktas i arbetsrättsligt perspektiv också enligt finsk lagstiftning. I Finland regleras unga arbetstagares arbete i lagen om unga arbetstagare (998/1993). Lagen tillämpas på arbete som en person under 18 år, dvs. en ung arbetstagare, utför i ett arbets- eller tjänsteförhållande. Syftet med lagen är att

skydda unga arbetstagare genom att uppställa vissa villkor dels i fråga om arbetstagarens ålder, dels i fråga om det tillåtna arbetets kvalitet. Enligt lagen skall arbetsgivaren se till att arbetet inte skadar den unga arbetstagarens fysiska eller psykiska utveckling. Arbetet får inte heller kräva större ansträngning eller ansvar än vad som är skäligt med beaktande av arbetstagarens ålder och krafter. Genom lagens bestämmelser om unga arbetstagares ordinarie arbetstid, övertidsarbete, maximala arbetstid, och vilotider samt om arbetstidens förläggning försöker man skydda personer som inte uppnått 18 års ålder för alltför mycket arbete och säkerställa att de får tillräckliga vilotider och tillräcklig fritid.

Förordningen om skydd för unga arbetstagare (508/1986) innehåller bestämmelser om förbjudna arbeten och farliga arbeten för unga arbetstagare samt om anlitande av unga arbetstagare för farliga arbeten. Förordningen upprepar lagens krav angående säkerhet och hälsa i arbetet. Enligt 2 § får en ung arbetare inte anlitas för sådant arbete som är till men för arbetstagarens fysiska eller psykiska utveckling eller som av arbetstagaren kräver större ansträngning eller ansvar än vad som är skäligt med beaktande av arbetstagarens ålder och krafter. Sådant arbete är bl.a. arbete där arbetstagarens ålder eller brist på erfarenhet eller utbildning leder till oskälig påfrestning, betydande ansvar antingen för egen eller andra personers säkerhet eller för ekonomiska frågor eller till olycksrisker som en ung människa inte kan identifiera eller undvika. Även arbete där arbetstagarna utsätts för risker som har långvariga konsekvenser på människors hälsa eller för hälsorisker till följd av buller, vibrationer eller extrem köld eller hetta är förbjudet, liksom även dykningsarbete.

Enligt 3 § i förordningen får ung arbetstagare som inte fyllt 16 år inte anlitas för arbete i vilket han eller hon eller en annan person till följd av arbete som den unga arbetstagaren utför kan hotas av särskild risk för olycksfall eller skada till hälsan. Social- och hälsovårdsministeriet fastställer en exempelförteckning över farliga arbeten enligt 3 §. För närvarande gäller arbetsministeriets beslut om arbeten som är farliga för unga arbetstagare (756/1996), som innehåller en exempelförteckning över de farliga arbeten som avses i 3 § 1 mom. förordningen om skydd för unga

arbetstagare.

Om inte något annat är bestämt om unga arbetstagare, tillämpas arbetsavtalslagen (55/2001), arbetstidslagen (605/1996), lagen om skydd i arbete (299/1958) och semesterlagen (272/1973) på dem.

I artikel 3, punkt 1, åläggs protokollsstaterna att höja den i artikel 38.3 i barnkonventionen angivna minimiåldern för frivillig rekrytering av personer till deras nationella väpnade styrkor.

Enligt barnkonventionen skall konventionsstaterna avstå från att rekrytera en person som inte har uppnått 15 års ålder till sina väpnade styrkor. Då rekrytering sker bland personer som fyllt 15 år men inte 18 år, skall konventionsstaterna sträva efter att ge förtur åt dem som är äldst. Vid frivillig rekrytering skall hänsyn tas till principerna i artikel 38 i konventionen samt till den rätt till särskilt skydd som personer under 18 år har.

I artikel 3.2 åläggs protokollsstaterna att avge en bindande förklaring om minimiåldern för frivillig rekrytering till deras nationella styrkor. Förklaringen avges i samband med att protokollet ratificeras eller då en stat ansluter sig till det. I förklaringen skall också de säkerhetsåtgärder anges som protokollsstaten antagit för att säkerställa att rekryteringen inte sker med tvång.

Om en protokollsstat tillåter frivillig rekrytering av personer under 18 år till sina nationella väpnade styrkor, skall denna stat enligt artikel 3.3 upprätthålla säkerhetsåtgärder för att åtminstone säkerställa att rekryteringen verkligen är frivillig. Den rekryterade personens föräldrar eller lagliga vårdnadshavare skall vara medvetna om allt som påverkar saken och de skall ge sitt samtycke till rekryteringen. De rekryterade personerna skall vara fullt medvetna om de uppgifter som militärtjänsten innebär och de skall på ett tillförlitligt sätt bevisa sin ålder innan de godtas för nationell militärtjänst.

Enligt artikel 3.4 får protokollsstaterna förstärka sin förklaring om minimiåldern för rekrytering till nationella väpnade styrkor genom att lämna en notifikation i ärendet till FN:s generalsekreterare. Notifikationen kan inges vid vilken tidpunkt som helst. Generalsekreteraren underrättar alla parter i protokollet. Notifikationen träder i kraft den dag då den tas emot av generalsekreteraren.

I artikel 3.5 anges ett undantag till

bestämmelsen om höjd minimiålder. Kravet att höja åldern gäller inte skolor som drivs eller kontrolleras av protokollsstaternas väpnade styrkor, i överensstämmelse med bestämmelserna om barnets utbildning i artiklarna 28 och 29 i barnkonventionen.

I Finland har lägsta ålder för inträde i beväringstjänst ändrats så att också beväringstjänst som frivillig kan inledas först när personen fyllt 18 år. Motsvarande ändring har också gjorts i lagen om frivillig beväringstjänst för kvinnor.

Till följd av denna artikel kan Finland i samband med deponeringen av ratifikationsinstrumentet meddela att Finland kräver en minimiålder av 18 år för alla personer som rekryteras till de nationella väpnade styrkorna. Minimialderna gäller värnplikten för män och frivillig militärtjänst för kvinnor. Detta säkerställs i 31 § värnpliktslagen och 1 § lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor.

Med de skolor som anges i artikel 3.5 avses skolor som drivs eller kontrolleras av väpnade styrkor och som är avsedda för utbildning av barn under 18 år. Finska försvarsmakten har inte sådana skolor.

Det frivilliga försvaret har kommenterats i den allmänna motiveringen i avsnittet om nuläget, punkt 1.4.

Bestämmelserna i *artikel 4* gäller väpnade grupper som inte tillhör en stats väpnade styrkor. Enligt artikel 4.1 skall sådana grupper inte under några omständigheter rekrytera eller använda personer under 18 år i fientligheter. Enligt artikel 4.2 skall protokollsstaterna vidta alla tänkbara åtgärder för att förhindra sådan rekrytering eller användning av särskilda väpnade grupper. Åtgärder som anges är bl.a. nödvändiga rättsliga åtgärder för att förbjuda och kriminalisera denna verksamhet. Tillämpningen av denna artikel påverkar dock inte den rättsliga statusen för någon part i en väpnad konflikt.

Enligt 3 § finska föreningslagen är sådana föreningar förbjudna som helt eller delvis kan anses militärt organiserade på grund av den lydning som fordras av medlemmarna och medlemskårens indelning i truppförband eller grupper eller beväpning. Föreningar vars verksamhet omfattar övning i bruk av skjutvapen och som inte skall finnas endast för jakt är beroende av tillstånd (4 §). Tillståndet ges av länsstyrelsen. En förening som väsentligt strider mot lag och god sed

kan upplösas (43 §). För bedrivande av illegal föreningsverksamhet kan man dömas till böter (62 §).

Avsikten med *artikel 5* är att barnets rättigheter skall förverkligas på bästa tänkbara sätt. Om det anses att en protokollstats lagstiftning eller bestämmelserna i internationella instrument och internationell humanitär rätt går längre än protokollets bestämmelser när det gäller att förverkliga barnets rättigheter, utgör protokollet inget hinder för tillämpningen av de förstnämnda bestämmelserna.

Enligt *artikel 6* skall varje protokollstat vidta alla nödvändiga rättsliga, administrativa och andra åtgärder för att säkerställa att bestämmelserna i protokollet genomförs och tillämpas effektivt inom den statens rättsskipningsområde. I artikel 6.2 åläggs protokollsstaterna att göra protokollets principer och bestämmelser allmänt kända bland såväl vuxna som barn. Tillämpningen av protokollets principer och bestämmelser skall främjas genom lämpliga åtgärder.

Om personer rekryteras eller används i fientligheter inom en protokollstats rättsskipningsområde i strid med protokollet, skall den staten vidta alla tänkbara åtgärder för att hemförlova dessa personer eller på annat sätt frigöra dem från tjänst. Dessa personer skall få bistånd för deras fysiska och psykiska rehabilitering och återanpassning i samhället.

Artikeln gäller åtgärder inom protokollsstaternas rättsskipningsområde och kräver sålunda inte någon ändring av vare sig 1 kap. strafflagen om tillämpningsområdet för finsk straffrätt (626/1996) eller förordningen om tillämpningen av 1 kap. 7 § strafflagen (627/1996).

Artikel 7 gäller samarbetet mellan protokollsstaterna i fråga om genomförandet av protokollet. Som exempel på detta samarbete anges bl.a. tekniskt samarbete och ekonomiskt bistånd för rehabilitering och återanpassning i samhället av personer som är offer för handlingar i strid med protokollet. Detta bistånd och samarbete kommer att ske i samråd mellan berörda protokollsstater och lämpliga internationella organisationer. Enligt artikel 7.2 skall de protokollsstater som har möjligheter därtill lämna bistånd genom befintliga multilaterala, bilaterala eller andra program eller t.ex. genom en frivillig fond som upprättas i enlighet med FN:s generalförsamlings regler.

Finlands regering har med biståndsmedel bidragit till arbetet i den av FN:s generalsekreterare utnämnda särskilda representantens kontor för barn i väpnade konflikter. Kontoret har fått ekonomiskt stöd 1999. Arbetet inom ramen för Internationella arbetsorganisationen ILO:s program för eliminering av de värsta formerna av barnarbete har fått ekonomiskt stöd sedan 1998. Finland har dessutom 1999 och 2000 bidragit med biståndsmedel till verksamheten inom den koalition (Coalition to Stop the Use of Child Soldiers) som internationella frivilligorganisationer bildat för att få ett slut på utnyttjandet av barnsoldater.

Artikel 8 gäller övervakningen av hur protokollets bestämmelser genomförs. Inom två år från det nationella ikraftträdandet skall protokollsstaten i fråga avge en utförlig rapport om de åtgärder som vidtagits för att genomföra bestämmelserna i protokollet i den staten. Rapporten lämnas till FN-kommittén för barnets rättigheter. Efter den första rapporten sker rapporteringen om genomförandet av protokollets bestämmelser i samband med de visstidsrapporter som skall avges i enlighet med artikel 44 i barnkonventionen. I praktiken betyder detta rapportering med fem års mellanrum. Även protokollsstater som inte är konventionsstater skall rapportera vart femte år. Kommittén för barnets rättigheter kan, om det behövs, begära ytterligare information av protokollsstaterna om genomförandet av protokollet.

Finland har ingivit två visstidsrapporter till FN-kommittén för barnets rättigheter om genomförandet av bestämmelserna i barnkonventionen. Nästa rapport lämnas i juli 2003.

Artikel 9 innehåller de sedvanliga slutbestämmelserna om undertecknande och ratifikation av protokollet. Protokollet kan undertecknas av stater som är parter i barnkonventionen eller som har undertecknat den. Protokollet skall vara föremål för ratificering eller anslutning. FN:s generalsekreterare är depositarie för ratifikations- och anslutningsinstrumenten. Generalsekreteraren skall informera alla konventionsstater och alla stater som har undertecknat barnkonventionen om förklaringar som har deponerats.

Artikel 10 innehåller bestämmelser om ikraftträdandet av protokollet. Protokollet träder i kraft tre månader efter den dag då det

tionde ratifikations- eller anslutningsinstrumentet har deponerats hos FN:s generalsekreterare. För stater som ratificerar eller ansluter sig till protokollet efter ikraftträdandet, träder det i kraft en månad efter den dag då staten i fråga deponerat sitt ratifikations- eller anslutningsinstrument.

Artikel 11 innehåller bestämmelser om uppsägning av protokollet. En protokollsstat kan säga upp protokollet när som helst genom skriftlig notifikation till FN:s generalsekreterare. Generalsekreteraren skall underrätta alla konventionsstater och alla stater som undertecknat barnkonventionen om uppsägningen. Uppsägningen träder i kraft ett år efter den dag då generalsekreteraren tog emot notifikationen. Om den stat som säger upp protokollet är part i en väpnad konflikt då uppsägningstiden på ett år går ut, kan uppsägningen inte träda i kraft innan den väpnade konflikten är slut. Förpliktelseerna i protokollet binder protokollsstaterna i fråga om handlingar som inträffar innan uppsägningen träder i kraft. Frågor som tagits upp i kommittén för barnets rättigheter slutbehandlas om de har anhängiggjorts före ikraftträdandet av uppsägningen.

Artikel 12 innehåller en bestämmelse om protokollsändringar. När FN:s generalsekreterare har tagit emot ett ändringsförslag skall han anmoda parterna i protokollet att meddela om de önskar sammanträda för att behandla förslaget och rösta om det. Ett möte sammankallas om minst en tredjedel av protokollsstaterna inom fyra månader från översändandet av ändringsförslaget meddelar att de är för ett möte. Ändringarna antas med enkel majoritet och underställs FN:s generalförsamling för godkännande. För att en godkänd ändring skall träda i kraft krävs godkännande av generalförsamlingen och godkännande med två tredjedels majoritet av protokollsstaterna. Ändringarna blir bindande endast för de protokollsstater som har godkänt dem. Övriga protokollsstater är fortsättningsvis bundna av bestämmelserna i protokollet och av ändringar som de eventuellt har godkänt tidigare.

Artikel 13 innehåller de sedvanliga slutbestämmelserna om giltiga språk, depositarie och FN:s generalsekreterares skyldighet att översända kopior av protokollet till samtliga konventionsstater

och till samtliga stater som har undertecknat barnkonventionen.

2. Lagförslag

1 §. Enligt 1 § sätts de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det fakultativa protokollet till barnkonventionen om indragning av barn i väpnade konflikter i kraft som lag sådana som Finland har förbundit sig till dem. De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen har kommenteras i avsnittet om riksdagens samtycke.

2 §. Lagens 2§ innehåller en bestämmelse enligt vilken närmare bestämmelser om verkställigheten kan utfärdas genom förordning av republikens president.

3 §. Det förslås att lagen skall träda i kraft vid en tidpunkt som bestäms genom förordning av republikens president samtidigt som protokollet träder i kraft för Finlands del.

3. Ikraftträdande

Protokollet kräver ratificering eller anslutning. Det träder i kraft internationellt tre månader efter den dag då tio stater har meddelat att de förbinder sig att följa bestämmelserna i protokollet genom att deponera ett ratifikations- eller anslutningsinstrument hos FN:s generalsekreterare. Det tionde ratifikationsinstrumentet deponerades hos generalsekreteraren den 12 november 2001, vilket betyder att protokollet träder i kraft internationellt den 12 februari 2002. För en stat som senare meddelar att den förbinder sig att följa protokollet träder det i kraft en månad efter den dag då staten deponerat sitt ratifikations- eller anslutningsinstrument. Meningen är att den lag som ingår i propositionen skall träda i kraft samtidigt som protokollet.

4. Behovet av riksdagens samtycke och behandlingsordning

Enligt 94 § 1 mom. grundlagen krävs riksdagens godkännande för fördrag och andra internationella förpliktelser som innehåller sådana bestämmelser som hör till området för lagstiftningen eller annars har avsevärd betydelse. Enligt grundlagsutskottets ståndpunkt skall en

bestämmelse om ett fördrag eller någon annan internationell förpliktelse anses höra till området för lagstiftningen 1) om den gäller utövande eller begränsning av någon grundläggande fri- eller rättighet som är skyddad i grundlagen, 2) om den i övrigt gäller grunderna för individens rättigheter och skyldigheter, 3) om den sak som bestämmelsen gäller enligt grundlagen skall föreskrivas i lag eller 4) om det finns lagbestämmelser om den sak som lagen gäller eller 5) det enligt rådande uppfattning i Finland skall lagstiftas om saken. Enligt grundlagsutskottet hör en bestämmelse om en internationell förpliktelse till området för lagstiftningen oavsett om den strider mot eller överensstämmer med en lagbestämmelse i Finland (GrUU 11/2000 rd, GrUU 12/2000 rd).

Konventionen om barnets rättigheter har satts i kraft genom lag (59/1991).

Behovet av riksdagens samtycke och det sätt på vilket protokollet skall sättas i kraft påverkas av artiklarna 1—4 i protokollet.

Artikel 1 gäller direkt deltagande i fientligheter av medlemmar under 18 år av protokollsstaternas väpnade styrkor. Skyldigheten att försvara landet och att bistå försvaret skall enligt 127 § grundlagen bestämmas i lag. Protokollet gäller väpnade konflikter och för dem har vi allmän värnplikt i Finland. Värnplikt och vapenfri tjänst regleras i värnpliktslagen. Även frivillig militärtjänst för kvinnor och civiltjänst regleras genom särskilda lagar. Befrielsen från beväringstjänsten för invånarna i landskapet Åland regleras i självstyrelselagen för Åland och i värnpliktslagen. Artikel 1 hör sålunda till området för lagstiftningen.

Artikel 2 gäller tvångsrekrytering till väpnade styrkor av personer som inte har uppnått 18 års ålder. Värnpliktslagen och lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor fastställer 18 år som lägsta ålder såväl för värnplikten för män som för frivillig militärtjänst för kvinnor. På rekrytering med tvång kan strafflagens bestämmelser om brott mot friheten tillämpas. På tvångsrekrytering kan även strafflagens bestämmelser om förberedelse för högförräderibrott, olaglig militär verksamhet och förberedelse till väpnat störande av allmän ordning bli tillämpliga. Artikel 2 hör sålunda till området för lagstiftningen.

Artikel 3 gäller frivillig rekrytering till

väpnade styrkor. Parterna i protokollet skall ge en bindande förklaring som anger vilken minimiålder över 15 år som de kommer att tillåta för frivillig rekrytering. De protokollsstaten som tillåter rekrytering av personer under 18 år skall upprätthålla säkerhetsåtgärder som skyddar dessa unga personer. Enligt värnpliktslagen och lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor får beväringstjänst och frivillig militärtjänst inledas först sedan personen fyllt 18 år. Avsikten är att för Finlands del avge en bindande förklaring i samband med deponeringen av ratifikationsinstrumentet till protokollet. I denna förklaring meddelas att minst 18 års ålder krävs av alla som rekryteras till de nationella styrkorna. Grundlagsutskottet har ansett det vara på sin plats att riksdagen genom ett särskilt beslut ger sitt samtycke till förklaringar och deklARATIONER om sådana bestämmelser i en överenskommelse som faller under riksdagens kompetens (GrUU 36/1997 rd och GrUU 28/1997 rd). Artikel 3 hör sålunda till området för lagstiftningen.

Enligt artikel 4 skall också väpnade grupper som inte tillhör en stats väpnade styrkor under alla omständigheter iaktta 18-års gräns vid rekrytering och användning av personer i fientligheter. Enligt föreningslagen är sådana föreningar totalt förbjudna som är militärt organiserade helt eller delvis. I föreningslagen bestäms dessutom om föreningar som kräver tillstånd, om föreningar som strider mot lag och god sed och om illegal föreningsverksamhet. Artikel 4 hör sålunda till området för lagstiftningen. Alla dessa artiklar gäller grunderna för

individens rättigheter eller skyldigheter. På ovan anförda grunder hör artiklarna 1—4 till området för lagstiftningen och förutsätter alltså riksdagens samtycke. Dessutom har protokollet karaktären av en överenskommelse om de mänskliga rättigheterna och därför skall protokollets materiella bestämmelser om de mänskliga rättigheterna sättas i kraft genom lag. Bestämmelserna är förenliga med finsk lagstiftning.

Protokollet innehåller inte bestämmelser som gäller grundlagen på det sätt som anges i 94 § 2 mom. Enligt regeringens uppfattning kan protokollet därför godkännas med enkel majoritet och förslaget till ikraftträdandelag i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan och i enlighet med 94 § grundlagen föreslås

att Riksdagen godkänner det i New York den 25 maj 2000 ingångna fakultativa protokollet till konventionen om barnets rättigheter om indragning av barn i väpnade konflikter, och att Riksdagen samtidigt godkänner att Finland lämnar en förklaring enligt artikel 3.2 i protokollet om att Finland kräver att alla som rekryteras till de nationella väpnade styrkorna skall ha uppnått åtminstone 18 års ålder. Denna lägsta ålder gäller såväl värnplikten för män som den frivilliga militärtjänsten för kvinnor.

Eftersom det fakultativa protokollet innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lagförslag

Lag

om ikraftträdande av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i fakultativa protokollet till konventionen om barnets rättigheter om indragning av barn i väpnade konflikter

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §
De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det i New York den 25 maj 2000 ingångna fakultativa protokollet till konventionen om barnets rättigheter om indragning av barn i väpnade konflikter gäller som lag sådana Finland har förbundit sig till dem.

2 §
Närmare bestämmelser om verkställigheten av denna lag kan utfärdas genom förordning av republikens president.

3 §
Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom förordning av republikens president.

Helsingfors den 28 december 2001

Republikens President

TARJA HALONEN

Tf. utrikesminister
Statsminister *Paavo Lipponen*

(Översättning)

**FAKULTATIVT PROTOKOLL
TILL KONVENTIONEN OM
BARNETS RÄTTIGHETER OM
INDRAGNING AV BARN I VÄPNADE
KONFLIKTER**

De stater som är parter i detta protokoll, som uppmuntras av det överväldigande stödet för konventionen om barnets rättigheter, som visar på det omfattande engagemang som finns att sträva efter att främja och skydda barnets rättigheter, som ånyo bekräftar att barnens rättigheter kräver särskilt skydd och påkallar fortsatt förbättring av barnens ställning utan åtskillnad samt utveckling och utbildning under fredliga och trygga förhållanden,

som oroas av den skadliga och omfattande inverkan av väpnade konflikter på barn och av de långsiktiga konsekvenser detta har för varaktigt fred, säkerhet och utveckling, som fördömer att barn görs till måltavla i väpnade konflikter och direkta angrepp på mål som är skyddade enligt internationell rätt, inbegripet platser där barn normalt vistas i stor utsträckning, såsom skolor och sjukhus,

som konstaterar att Romstadgan för internationella brottmålsdomstolen har antagits, och i synnerhet att rekrytering och värvning av barn under 15 års ålder eller användning av dem för aktivt deltagande i fientligheter har inbegripits i stadgan som en krigsförbrytelse i både internationella och nationella väpnade konflikter, som därför anser att det, för att ytterligare stärka genomförandet av de rättigheter som har erkänts i konventionen om barnets rättigheter, finns ett behov av ett ökat skydd av barn från att bli indragna i väpnade konflikter,

som noterar att det i artikel 1 i konventionen om barnets rättigheter anges att med barn avses i den konventionen varje människa under 18 år, om inte myndighet uppnås tidigare enligt den lag som gäller för

**OPTIONAL PROTOCOL TO THE
CONVENTION ON THE RIGHTS OF
THE CHILD ON THE INVOLVEMENT
OF CHILDREN IN ARMED
CONFLICTS**

The States Parties to the present Protocol, Encouraged by the overwhelming support for the Convention on the Rights of the Child, demonstrating the widespread commitment that exists to strive for the promotion and protection of the rights of the child,

Reaffirming that the rights of children require special protection, and calling for continuous improvement of the situation of children without distinction, as well as for their development and education in conditions of peace and security,

Disturbed by the harmful and widespread impact of armed conflict on children and the long-term consequences it has for durable peace, security and development,

Condemning the targeting of children in situations of armed conflict and direct attacks on objects protected under international law, including places that generally have a significant presence of children, such as schools and hospitals,

Noting the adoption of the Rome Statute of the International Criminal Court, in particular, the inclusion therein as a war crime, of conscripting or enlisting children under the age of 15 years or using them to participate actively in hostilities in both international and non-international armed conflicts,

Considering therefore that to strengthen further the implementation of rights recognized in the Convention on the Rights of the Child there is a need to increase the protection of children from involvement in armed conflict,

Noting that article 1 of the Convention on the Rights of the Child specifies that, for the purposes of that Convention, a child

barnet,

som är övertygade om att ett fakultativt protokoll till konventionen, som höjer åldern för möjlighet att rekrytera personer till väpnade styrkor och för deltagande i fientligheter, kommer att bidra effektivt till genomförandet av principen att barnets bästa skall komma i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn,

som noterar att den tjugosjätte internationella konferensen med Röda Korset och Röda Halvmånen i december 1995 bland annat rekommenderade att parter i konflikter skall vidta alla tänkbara åtgärder för att säkerställa att barn under 18 års ålder inte deltar i fientligheter,

som även välkomnar det enhälliga antagandet i juni 1999 av Internationella arbetsorganisationens konvention nr 182 om förbud mot och omedelbara insatser för att avskaffa de värsta formerna av barnarbete, vilken förbjuder bland annat tvångsrekrytering av barn till väpnade konflikter,

som ytterst oroade fördömer att väpnade grupper som inte tillhör en stats väpnade styrkor rekryterar, utbildar och använder barn i fientligheter inom och över nationella gränser och som erkänner ansvaret hos dem som rekryterar, utbildar och använder barn för detta ändamål,

som erinrar om skyldigheten för varje part i en väpnad konflikt att följa bestämmelserna i internationell humanitär rätt,

som betonar att detta protokoll inte påverkar tillämpningen av de syften och principer som uttrycks i Förenta Nationernas stadga, inbegripet artikel 51, och de normer i humanitär rätt som berörs, som beaktar att fredliga och trygga förhållanden baserade på full respekt för de syften och principer som uttrycks i Förenta Nationernas stadga samt på iakttagande av tillämpliga instrument för de mänskliga rättigheter är oundgängliga för ett fullständigt skydd av barnen, i synnerhet under väpnade konflikter och ockupation av främmande makt,

som erkänner de speciella behoven hos barn som på grund av sin ekonomiska eller sociala ställning eller sitt kön är särskilt utsatta för rekrytering eller användning i fientligheter i strid med detta protokoll,

som även är uppmärksamma på behovet av

means every human being below the age of 18 years unless, under the law applicable to the child, majority is attained earlier,

Convinced that an optional protocol to the Convention that raises the age of possible recruitment of persons into armed forces and their participation in hostilities will contribute effectively to the implementation of the principle that the best interests of the child are to be a primary consideration in all actions concerning children,

Noting that the twenty-sixth International Conference of the Red Cross and Red Crescent in December 1995 recommended, inter alia, that parties to conflict take every feasible step to ensure that children below the age of 18 years do not take part in hostilities,

Welcoming the unanimous adoption, in June 1999, of International Labour Organization Convention No. 182 on the Prohibition and Immediate Action for the Elimination of the Worst Forms of Child Labour, which prohibits, inter alia, forced or compulsory recruitment of children for use in armed conflict,

Condemning with the gravest concern the recruitment, training and use within and across national borders of children in hostilities by armed groups distinct from the armed forces of a State, and recognizing the responsibility of those who recruit, train and use children in this regard,

Recalling the obligation of each party to an armed conflict to abide by the provisions of international humanitarian law,

Stressing that the present Protocol is without prejudice to the purposes and principles contained in the Charter of the United Nations, including Article 51, and relevant norms of humanitarian law,

Bearing in mind that conditions of peace and security based on full respect of the purposes and principles contained in the Charter and observance of applicable human rights instruments are indispensable for the full protection of children, in particular during armed conflicts and foreign occupation,

Recognizing the special needs of those children who are particularly vulnerable to recruitment or use in hostilities contrary to the present Protocol owing to their economic or social status or gender,

Mindful of the necessity of taking into consideration the economic, social and

att beakta de ekonomiska, sociala och politiska grundorsakerna till att barn blir indragna i väpnade konflikter, som är övertygade om behovet av att stärka det internationella samarbetet enligt detta protokoll samt av fysisk och psykosocial rehabilitering och social återanpassning av barn som är offer för väpnad konflikt,

som uppmuntrar medverkan av samhället, i synnerhet av barn och barnoffer, i informationsspridning och utbildningsprogram som rör genomförandet av detta protokoll,

har kommit överens om följande:

Artikel 1

Protokollsstaterna skall vidta alla tänkbara åtgärder för att säkerställa att medlemmar av deras väpnade styrkor som inte uppnått 18 års ålder inte deltar direkt i fientligheter.

Artikel 2

Protokollsstaterna skall säkerställa att personer som inte har uppnått 18 års ålder inte blir föremål för tvångsrekrytering till deras väpnade styrkor.

Artikel 3

1. Protokollsstaterna skall höja minimiåldern för frivillig rekrytering av personer till deras nationella väpnade styrkor från den ålder som anges i artikel 38.3 i konventionen om barnets rättigheter, med beaktande av principerna i den artikeln och med erkännande av att personer under 18 år enligt den konventionen har rätt till särskilt skydd.

2. Varje protokollsstat skall vid ratificering av eller anslutning till detta protokoll deponera en bindande förklaring där det anges vid vilken minimiålder den kommer att tillåta frivillig rekrytering till sina nationella väpnade styrkor och en beskrivning av de säkerhetsåtgärder den har vidtagit för att säkerställa att sådan rekrytering inte sker med tvång eller våld.

3. Protokollsstater som tillåter frivillig rekrytering av personer under 18 års ålder till sina nationella väpnade styrkor skall upprätthålla säkerhetsåtgärder för att

political root causes of the involvement of children in armed conflicts,

Convinced of the need to strengthen international cooperation in the implementation of the present Protocol, as well as the physical and psychosocial rehabilitation and social reintegration of children who are victims of armed conflict, Encouraging the participation of the community and, in particular, children and child victims in the dissemination of informational and educational programmes concerning the implementation of the Protocol,

Have agreed as follows:

Article 1

States Parties shall take all feasible measures to ensure that members of their armed forces who have not attained the age of 18 years do not take a direct part in hostilities.

Article 2

States Parties shall ensure that persons who have not attained the age of 18 years are not compulsorily recruited into their armed forces.

Article 3

1. States Parties shall raise the minimum age for the voluntary recruitment of persons into their national armed forces from that set out in article 38, paragraph 3, of the Convention on the Rights of the Child, taking account of the principles contained in that article and recognizing that under the Convention persons under the age of 18 years are entitled to special protection.

2. Each State Party shall deposit a binding declaration upon ratification of or accession to the present Protocol that sets forth the minimum age at which it will permit voluntary recruitment into its national armed forces and a description of the safeguards it has adopted to ensure that such recruitment is not forced or coerced.

3. States Parties that permit voluntary recruitment into their national armed forces under the age of 18 years shall maintain safeguards to ensure, as a minimum, that:

åtminstone säkerställa att

a) sådan rekrytering verkligen är frivillig,

b) sådan rekrytering sker med informerat samtycke av den berörda personens föräldrar eller vårdnadshavare,

c) sådana personer får fullständig information om de arbetsuppgifter som en sådan militärtjänst innebär

d) sådana personer företer ett tillförlitligt åldersbevis innan de godtas för nationell militärtjänst.

4. Varje protokollsstat får när som helst förstärka sin förklaring genom en notifikation ställd till Förenta Nationernas generalsekreterare, som skall underrätta samtliga protokollsstater. En sådan notifikation skall gälla från den dag då generalsekreteraren mottog den.

5. Kravet i punkt 1 att höja åldern gäller inte skolor som drivs eller kontrolleras av protokollsstaternas väpnade styrkor, i överensstämmelse med artiklarna 28 och 29 i konventionen om barnets rättigheter.

Artikel 4

1. Väpnade grupper som inte tillhör en stats väpnade styrkor bör inte under några omständigheter rekrytera eller använda personer under 18 års ålder i fientligheter.

2. Protokollsstaterna skall vidta alla tänkbara åtgärder för att förhindra sådan rekrytering och användning, inbegripet antagande av de rättsliga bestämmelser som är nödvändiga för att förbjuda och kriminalisera sådan verksamhet.

3. Tillämpningen av denna artikel skall inte påverka någon parts rättsliga status i en väpnad konflikt.

Artikel 5

Ingenting i detta protokoll skall tolkas så att det undanröjer bestämmelser i en protokollsstats lag eller i internationella instrument och internationell humanitär rätt som går längre när det gäller att förverkliga barnets rättigheter.

Artikel 6

1. Varje protokollsstat skall vidta alla nödvändiga rättsliga, administrativa och

(a) Such recruitment is genuinely voluntary;
(b) Such recruitment is carried out with the informed consent of the person's parents or legal guardians;

(c) Such persons are fully informed of the duties involved in such military service;

(d) Such persons provide reliable proof of age prior to acceptance into national military service.

4. Each State Party may strengthen its declaration at any time by notification to that effect addressed to the Secretary-General of the United Nations, who shall inform all States Parties. Such notification shall take effect on the date on which it is received by the Secretary-General.

5. The requirement to raise the age in paragraph 1 of the present article does not apply to schools operated by or under the control of the armed forces of the States Parties, in keeping with articles 28 and 29 of the Convention on the Rights of the Child.

Article 4

1. Armed groups that are distinct from the armed forces of a State should not, under any circumstances, recruit or use in hostilities persons under the age of 18 years.

2. States Parties shall take all feasible measures to prevent such recruitment and use, including the adoption of legal measures necessary to prohibit and criminalize such practices.

3. The application of the present article shall not affect the legal status of any party to an armed conflict.

Article 5

Nothing in the present Protocol shall be construed as precluding provisions in the law of a State Party or in international instruments and international humanitarian law that are more conducive to the realization of the rights of the child.

Article 6

1. Each State Party shall take all necessary legal, administrative and other measures to ensure the effective implementation and

andra åtgärder för att säkerställa att bestämmelserna i detta protokoll genomförs och tillämpas effektivt inom dess rättsskipningsområde.

2. Protokollsstaterna åtar sig att genom lämpliga åtgärder göra protokollets principer och bestämmelser allmänt kända bland såväl vuxna som barn.

3. Protokollsstaterna skall vidta alla tänkbara åtgärder för att säkerställa att personer inom deras rättsskipningsområde som rekryteras eller används i fientligheter i strid med detta protokoll hemförlovas eller på annat sätt frigörs från tjänst. Protokollsstaterna skall om nödvändigt ge dessa personer allt tillbörligt bistånd för deras fysiska och psykiska rehabilitering och återanpassning i samhället.

Artikel 7

1. Protokollsstaterna skall samarbeta om genomförandet av detta protokoll, inbegripet förhindrande av varje verksamhet som strider mot protokollet och rehabilitering och återanpassning i samhället av personer som är offer för handlingar i strid med detta protokoll, bland annat genom tekniskt samarbete och ekonomiskt bistånd. Sådant bistånd och samarbete kommer att ske i samråd mellan berörda protokollsstater och relevanta internationella organisationer.

2. De protokollsstater som har möjligheter därtill skall lämna sådant bistånd genom befintliga multilaterala, bilaterala eller andra program, eller, bland annat, genom en frivillig fond som upprättas i enlighet med generalförsamlingens regler.

Artikel 8

1. Varje protokollsstat skall inom två år efter protokollets ikraftträdande för den staten tillstålla kommittén för barnets rättigheter en rapport med utförlig information om de åtgärder den vidtagit för att genomföra bestämmelserna i protokollet, inbegripet de åtgärder som vidtagits för att genomföra bestämmelserna om deltagande och rekrytering.

2. Efter avgivandet av den utförliga rapporten skall varje protokollsstat i de rapporter den avger till kommittén för barnets rättigheter i enlighet med artikel 44 i konventionen lämna all ytterligare

enforcement of the provisions of the present Protocol within its jurisdiction.

2. States Parties undertake to make the principles and provisions of the present Protocol widely known and promoted by appropriate means, to adults and children alike.

3. States Parties shall take all feasible measures to ensure that persons within their jurisdiction recruited or used in hostilities contrary to the present Protocol are demobilized or otherwise released from service. States Parties shall, when necessary, accord to such persons all appropriate assistance for their physical and psychological recovery and their social reintegration.

Article 7

1. States Parties shall cooperate in the implementation of the present Protocol, including in the prevention of any activity contrary thereto and in the rehabilitation and social reintegration of persons who are victims of acts contrary thereto, including through technical cooperation and financial assistance. Such assistance and cooperation will be undertaken in consultation with the States Parties concerned and the relevant international organizations.

2. States Parties in a position to do so shall provide such assistance through existing multilateral, bilateral or other programmes or, inter alia, through a voluntary fund established in accordance with the rules of the General Assembly.

Article 8

1. Each State Party shall, within two years following the entry into force of the present Protocol for that State Party, submit a report to the Committee on the Rights of the Child providing comprehensive information on the measures it has taken to implement the provisions of the Protocol, including the measures taken to implement the provisions on participation and recruitment.

2. Following the submission of the comprehensive report, each State Party shall include in the reports it submits to the Committee on the Rights of the Child, in accordance with article 44 of the Convention, any further information with

information om genomförandet av protokollets bestämmelser. Andra protokollsstater skall avge rapport vart femte år.

3. Kommittén för barnets rättigheter kan begära ytterligare information från protokollsstaterna om genomförandet av bestämmelserna i detta protokoll.

Artikel 9

1. Detta protokoll är öppet för undertecknande av varje stat som är part i konventionen eller som har undertecknat den.

2. Detta protokoll skall ratificeras eller vara öppet för anslutning av vilken stat som helst. Ratifikations- eller anslutningsinstrument skall deponeras hos Förenta Nationernas generalsekreterare.

3. Förenta Nationernas generalsekreterare skall, i sin egenskap av depositarie för konventionen och protokollet, informera alla konventionsstater och alla stater som har undertecknat konventionen om varje instrument om förklaring i enlighet med artikel 3.

Artikel 10

1. Detta protokoll träder i kraft tre månader från den dag då det tionde ratifikations- eller anslutningsinstrumentet deponerades.

2. För varje stat som ratificerar detta protokoll eller ansluter sig till det efter dess ikraftträdande träder detta protokoll i kraft en månad från den dag då dess eget ratifikations- eller anslutningsinstrument deponerades.

Artikel 11

1. En protokollsstat kan när som helst säga upp detta protokoll genom skriftlig notifikation till Förenta Nationernas generalsekreterare, som därefter skall underrätta de andra konventionsstaterna och alla stater som har undertecknat konventionen. Uppsägningen träder i kraft ett år från den dag då generalsekreteraren mottog notifikationen. Om den uppsägande protokollsstaten vid utgången av det året är in dragen i väpnad konflikt, träder emellertid uppsägningen inte i kraft förrän den väpnade konflikten har upphört.

2. En sådan uppsägning innebär inte att protokollsstaten befrias från sina åtaganden enligt detta protokoll med avseende på någon handling som inträffar före den dag

respect to the implementation of the Protocol. Other States Parties to the Protocol shall submit a report every five years.

3. The Committee on the Rights of the Child may request from States Parties further information relevant to the implementation of the present Protocol.

Article 9

1. The present Protocol is open for signature by any State that is a party to the Convention or has signed it.

2. The present Protocol is subject to ratification and is open to accession by any State. Instruments of ratification or accession shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.

3. The Secretary-General, in his capacity as depositary of the Convention and the Protocol, shall inform all States Parties to the Convention and all States that have signed the Convention of each instrument of declaration pursuant to article 3.

Article 10

1. The present Protocol shall enter into force three months after the deposit of the tenth instrument of ratification or accession.

2. For each State ratifying the present Protocol or acceding to it after its entry into force, the Protocol shall enter into force one month after the date of the deposit of its own instrument of ratification or accession.

Article 11

1. Any State Party may denounce the present Protocol at any time by written notification to the Secretary-General of the United Nations, who shall thereafter inform the other States Parties to the Convention and all States that have signed the Convention. The denunciation shall take effect one year after the date of receipt of the notification by the Secretary-General. If, however, on the expiry of that year the denouncing State Party is engaged in armed conflict, the denunciation shall not take effect before the end of the armed conflict.

2. Such a denunciation shall not have the effect of releasing the State Party from its obligations under the present Protocol in regard to any act that occurs prior to the date on which the denunciation becomes

då uppsägningen träder i kraft. Inte heller skall en sådan uppsägning på något sätt påverka den fortsatta behandlingen av ett ärende som redan behandlas av kommittén för barnets rättigheter före den dag då uppsägningen träder i kraft.

Artikel 12

1. En protokollsstat kan föreslå en ändring och överlämna förslaget till Förenta Nationernas generalsekreterare. Generalsekreteraren skall sedan översända ändringsförslaget till protokollsstaterna med en begäran om att dessa anger om de tillstyrker att en konferens med protokollsstaterna sammankallas för att behandla och rösta om förslagen. Om minst en tredjedel av staterna inom fyra månader efter förslaget översändande tillstyrker en sådan konferens, skall generalsekreteraren sammankalla konferensen i Förenta Nationernas regi. Ändringsförslag som antagits av en majoritet av de vid konferensen närvarande och röstande protokollsstaterna skall underställas Förenta Nationernas generalförsamling för godkännande.

2. En ändring som antagits enligt punkt 1 i denna artikel träder i kraft när den har godkänts av Förenta Nationernas generalförsamling och antagits av protokollsstaterna med två tredjedels majoritet.

3. När en ändring träder i kraft skall den vara bindande för de protokollsstater som har antagit den, medan övriga protokollsstater fortfarande är bundna av bestämmelserna i detta protokoll och eventuella tidigare ändringar, som de antagit.

Artikel 13

1. Detta protokoll, där de arabiska, engelska, franska, kinesiska, ryska och spanska texterna är lika giltiga, skall deponeras i Förenta Nationernas arkiv.

2. Förenta Nationernas generalsekreterare skall översända bestyrkta kopior av detta protokoll till alla konventionsstater och alla stater som har undertecknat konventionen.

effective. Nor shall such a denunciation prejudice in any way the continued consideration of any matter that is already under consideration by the Committee on the Rights of the Child prior to the date on which the denunciation becomes effective.

Article 12

1. Any State Party may propose an amendment and file it with the Secretary-General of the United Nations. The Secretary-General shall thereupon communicate the proposed amendment to States Parties with a request that they indicate whether they favour a conference of States Parties for the purpose of considering and voting upon the proposals. In the event that, within four months from the date of such communication, at least one third of the States Parties favour such a conference, the Secretary-General shall convene the conference under the auspices of the United Nations. Any amendment adopted by a majority of States Parties present and voting at the conference shall be submitted to the General Assembly of the United Nations for approval.

2. An amendment adopted in accordance with paragraph 1 of the present article shall enter into force when it has been approved by the General Assembly and accepted by a two-thirds majority of States Parties.

3. When an amendment enters into force, it shall be binding on those States Parties that have accepted it, other States Parties still being bound by the provisions of the present Protocol and any earlier amendments they have accepted.

Article 13

1. The present Protocol, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited in the archives of the United Nations.

2. The Secretary-General of the United Nations shall transmit certified copies of the present Protocol to all States Parties to the Convention and all States that have signed the Convention.